

KİÇİK VƏ ORTA SAHİBKARLIQDA YAŞIL MALİYYƏLƏŞDİRMƏ SİYASƏTİNİN TƏHLİLİ

*Daxil olub: 24 noyabr 2023-cü il;
Qəbul olunub: 31 yanvar 2024-cü il
Received: 24 November 2023
Accepted: 31 January 2024*

*Elvin Qaffarlı
Doktorant, UNEC
elvingaffarli@gmail.com*

Xülasə

Bu tədqiqat KOS-ların ekoloji cəhətdən məsuliyyətli təcrübələri mənimsəməsini gücləndirmək üçün nəzərdə tutulmuş yaşıl maliyyələşdirmə siyasətinin çoxşaxəli istiqamətlərini araşdırır. Bu siyasətin əsasını təşkil edən odur ki, kiçik və orta sahibkarlığın ekoloji təsirlərinin azaldılmasında dəstəklənməsi qlobal davamlılıq məqsədlərinə uyğundur, eyni zamanda onların sürətlə dəyişən biznes mühitində rəqabət qabiliyyətini artırır. Bu araşdırma KOS-lar üçün yalnız yaşıl maliyyələşdirmənin inkişaf edən mənzərəsi haqqında vahid perspektiv təmin etmir, həm də bu cür siyasətlərin ətraf mühitin qorunmasına və iqtisadi dayanıqlığa necə töhfə verə biləcəyinə dair fikirlər təklif edir. Bununla o, iqtisadi inkişafın ekoloji dayanıqlıqla uyğunlaşdırılmasının vacibliyini vurğulayır, KOS-ların iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə və daha yaşıl, daha firavan gələcəyin dəstəklənməsi üzrə qlobal səylərin ayrılmaz iştirakçıları olmasını təmin edir. Əsas mövzulara bir sıra maliyyə stimulları, dövlət-özəl sektor əməkdaşlığı, tənzimləyici çərçivələr və daha yaşıl təcrübələrə keçid zamanı kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin qarşılaşdıqları imkanlar və çətinliklər daxildir. Bu siyasətlərin dərinlən araşdırılmasını təklif etməklə, bu tədqiqat onların daha davamlı və ekoloji cəhətdən məsuliyyətli KOS sektorunun yetişdirilməsində mühüm rolunu vurğulayır. Burada təqdim olunan təhlil kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərini davamlılığını qəbul etməyə həvəsləndirmək üçün hökumətlər və maliyyə institutları tərəfindən tətbiq edilən bir sıra strategiya və mexanizmləri araşdıracaq. Müxtəlif regionlardan olan xüsusi təşəbbüslərin, nümunə araşdırmalarının və uğur hekayələrinin hərtərəfli araşdırılması yolu ilə bu tədqiqat yaşıl maliyyələşdirmə siyasətlərinin KOS-lar və ətraf mühitə praktiki tətbiqini və nəzərəcarpacaq təsirlərini işıqlandırmaq məqsədi daşıyır.

Açar sözlər: *kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri, yaşıl maliyyələşdirmə, ətraf mühitə təsir, davamlılıq, iqtisadi inkişaf.*

ANALYSIS OF GREEN FINANCE POLICY FOR SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES

Elvin Gaffarli

PhD student, UNEC

elvingaffarli@gmail.com

Abstract

This study examines the multifaceted landscape of green financing policies designed to enhance SMEs' adoption of environmentally responsible practices. The basis of these policies is that supporting small and medium-sized enterprises in reducing their environmental impacts is in line with global sustainability goals, while at the same time increasing their competitiveness in a rapidly changing business environment. This study not only provides a holistic perspective on the evolving landscape of green finance for SMEs, but also offers insights into how such policies can contribute to environmental protection and economic sustainability. In doing so, it emphasizes the importance of aligning economic development with environmental sustainability, ensuring that SMEs are integral participants in global efforts to combat climate change and support a greener, more prosperous future. Key topics include a range of financial incentives, public-private partnerships, regulatory frameworks, and opportunities and challenges faced by SMEs in transitioning to greener practices. By offering an in-depth examination of these policies, this study highlights their important role in cultivating a more sustainable and environmentally responsible SME sector. The analysis presented here will examine a range of strategies and mechanisms implemented by governments and financial institutions to encourage SMEs to adopt sustainability. Through a comprehensive examination of specific initiatives, case studies and success stories from different regions, this study aims to illuminate the practical application and tangible impacts of green finance policies on SMEs and the environment.

Keywords: *small and medium enterprises, green financing, environmental impact, sustainability, economic development.*

АНАЛИЗ ПОЛИТИКИ ЗЕЛЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ МАЛЫХ И СРЕДНИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Эльвин Гаффарли

докторант, UNEC

elvingaffarli@gmail.com

Резюме

В этом исследовании рассматривается многогранный ландшафт политики зеленого финансирования, призванной способствовать внедрению МСП экологически ответственных практик. В основе этой политики лежит то, что поддержка малых и средних предприятий в снижении их воздействия на окружающую среду соответствует глобальным целям устойчивого развития и в то же время повышает их конкурентоспособность в быстро меняющейся деловой среде. Это исследование не только дает целостный взгляд на развивающуюся среду зеленого финансирования для МСП, но также предлагает понимание того, как такая политика может способствовать защите окружающей среды и экономической устойчивости. При этом он подчеркивает важность согласования экономического развития с экологической устойчивостью, гарантируя, что МСП станут неотъемлемыми участниками глобальных усилий по борьбе с изменением климата и поддержке более зеленого и процветающего будущего. Ключевые темы включают ряд финансовых стимулов, государственно-частное партнерство, нормативно-правовую базу, а также возможности и проблемы, с которыми сталкиваются МСП при переходе к более экологичным практикам. Предлагая углубленное изучение этой политики, данное исследование подчеркивает ее важную роль в развитии более устойчивого и экологически ответственного сектора МСП. В представленном здесь анализе будет рассмотрен ряд стратегий и механизмов, реализуемых правительствами и финансовыми учреждениями для поощрения МСП к переходу на устойчивое развитие. Посредством всестороннего изучения конкретных инициатив, тематических исследований и историй успеха из разных регионов данное исследование направлено на освещение практического применения и ощутимого воздействия политики зеленого финансирования на МСП и окружающую среду.

Ключевые слова: *малый и средний бизнес, зеленое финансирование, воздействие на окружающую среду, устойчивое развитие, экономическое развитие.*

Giriş

Kiçik və orta müəssisələr qlobal iqtisadiyyatda mühüm rol oynayır. Belə ki, iş yerlərinin yaradılmasına, innovasiyalara və iqtisadi artıma töhfə verir. Eyni zamanda onlar həm də resurs istehlakı, tullantıların əmələ gəlməsi və karbon emissiyaları vasitəsilə ətraf mühitə əhəmiyyətli təsir göstərirlər. Dünya iqlim dəyişikliyi və ətraf

mühitin davamlılığı problemləri ilə mübarizə apararkən, KOS-ların bu problemlərin həllinin bir hissəsi olması lazım olduğu qəbul edilir. KOS-lar üçün yaşıl maliyyələşdirmə siyasətləri daha dayanıqlı iqtisadiyyata keçid üçün daha geniş səylərin mühüm tərkib hissəsidir. Bu siyasətlər KOS-ları ekoloji cəhətdən məsuliyyətli təcrübələri mənimsəməkdə və onların ekoloji izlərini azaltmaqda həvəsləndirmək və dəstəkləmək üçün nəzərdə tutulub. Onlar bunu KOS-ların yaşıl texnologiyalara, enerjiyə qənaət edən proseslərə və davamlı biznes təcrübələrə sərmayə qoyması və həyata keçirməsini asanlaşdıran maliyyə stimulları və mexanizmləri təmin etməklə həyata keçirirlər. KOS-lar üçün yaşıl maliyyələşdirmə siyasəti çoxşaxəlidir. Birincisi, o, iqlim dəyişikliyi yumşaltmaq və təbii ehtiyatları qorumaq üçün global imperativə uyğundur. KOS-lar ayrı-ayrılıqda istixana qazları emissiyalarına və ətraf mühitin pisləşməsinə daha az təsir göstərsələr də, birlikdə bu təsirlərin əhəmiyyətli bir hissəsini təşkil edirlər. KOS-lara ətraf mühitə təsirlərini azaltmağa kömək etməklə, yaşıl maliyyələşdirmə siyasətləri ümumi davamlılığa əhəmiyyətli təsir göstərə bilər. KOS-ların yaşıl təcrübələrin mənimsənilməsində dəstəklənməsi iqtisadi imkandır. O, sürətlə dəyişən bazar mühitində onların rəqabət qabiliyyətini artırmağa bilər. İstehlakçılar və investorlar ekoloji cəhətdən məsuliyyətli məhsul və xidmətlərə getdikcə daha çox tələblər qoyurlar və davamlılığı qəbul edən KOS-lar rəqabət üstünlüyü əldə edə bilərlər. Yaşıl maliyyələşdirmə siyasətləri bu keçidlərin həyata keçirilməsində onlara kömək edə bilər.

Yaşıl maliyyələşdirmə siyasətləri innovasiya mexanizmi kimi xidmət edə bilər. KOS-lar çox vaxt yaşıl texnologiyaların tədqiqatına və inkişafına sərmayə qoymaq üçün maliyyə resurslarına malik deyillər. Hökumət stimulları və maliyyə dəstəyi bu boşluğu aradan qaldıra, innovasiyaları təşviq edə və KOS-lar üçün ekoloji cəhətdən təmiz həllər hazırlamaq və kommersiyalaşdırmaq üçün imkanlar yarada bilər.

Bu kontekstdə KOS-lar üçün yaşıl maliyyələşdirmə siyasətlərinin bu tədqiqi KOS-lar arasında davamlı təcrübələri təşviq etmək üçün hökumətlər və maliyyə institutları tərəfindən istifadə olunan müxtəlif strategiyalar və mexanizmlər haqqında anlayışlar təqdim etməyə çalışır. O, bu siyasətlərin necə həyata keçirildiyini və onların kiçik və orta sahibkarlığa və ətraf mühitə təsirlərini göstərən müxtəlif regionlardan xüsusi təşəbbüslər, təşviqlər və nümunə araşdırmalarını araşdıracaq. Bu araşdırmanın sonrakı bölmələri yaşıl maliyyələşdirmə siyasətlərinin müxtəlif aspektlərini, o cümlədən maliyyə stimullarının növləri, dövlət-özəl tərəfdaşlıqlar, tənzimləyici çərçivələr və KOS-ların yaşıl transformasiyaya başladıkları zaman qarşılaşdıqları çətinliklər və imkanları araşdıracaq. Yekun məqsəd bu siyasətlərin daha dayanıqlı və ekoloji cəhətdən məsuliyyətli KOS sektorunun təşviqində oynadığı kritik rola işıq salmaqdır.

İqlim dəyişikliyi performans, rəqabətə və mikro, kiçik və orta müəssisələrin davamlılığına əhəmiyyətli risk yaradır. Ümumi iqlim öhdəliklərimiz üçün biznes icmasının səfərbər edilməsi, əsasən kiçik və orta ölçülü müəssisələrdə enerjiyə qənaət və aşağı karbon texnologiyalarına sərmayə qoymaq, qarşılamaq üçün vacibdir. KOS-ların iqlim dəyişikliyində əhəmiyyətli ümumi ekoloji izi var (istixanaların ən azı yarısının biznes sektorunda qaz emissiyaları) və daha təmiz biznes modellərini qəbul etmək lazımdır. Ekosahibkarlar və ekoinnovatorlar kimi KOS-ların da iqlim böhranına qarşı innovativ həllərin işlənilib hazırlanmasında mühüm rolu vardır [1].

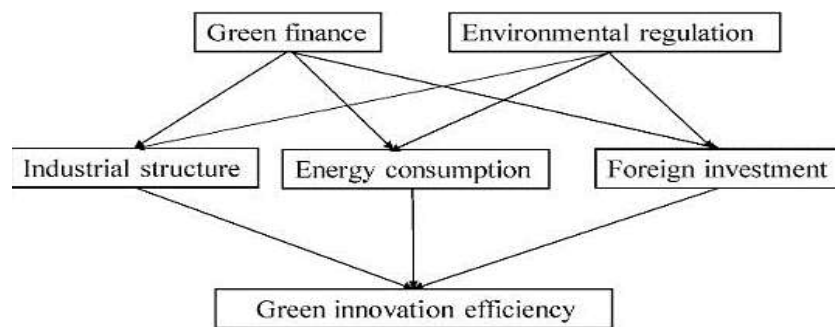
KOS-ların düzgün təşviqə, məsləhətə ehtiyacı var və xalis sıfır investisiyalar həyata keçirilməlidir. KOS-ların dəyərdə iştirakı artmaqdadır. Zəncirlər, maliyyəyə çıxış və rəqabət qabiliyyəti müəssisələrin ölçmə qabiliyyətindən getdikcə daha çox asılıdır, onlar davamlılıq göstəriciləri haqqında hesabat verməli və təkmilləşdirməlidirlər. Bununla belə, yaşıl investisiyalar üçün iş şəraiti KOS-lara həmişə məqbul deyildir, çünki onlar tez-tez yüksək ilkin xərclərə, uzun müddət ərzində qeyri-müəyyən gəlirlər inkişaf edən bazar tələbinə, tənzimləyici dəyişikliklərə və texnoloji irəliləyişlərə səbəb olur. KOS-larda xalis sıfıra nail olmaq üçün lazım olan addımlar haqqında bilik, eləcə də mövcud maliyyələşdirmə variantları tez-tez çatışmır [2].

Tədqiqat

Maliyyə xalis sıfır yaşıl investisiyalar üçün vacibdir. Lakin KOS-lar artan davamlı maliyyə hovuzuna görə bu sahəyə daxil olmaqda çətinliklərlə üzləşirlər. Bazar davamlı maliyyə üçün sürətlə böyüyür. Təxmini hesablamalara görə, davamlı kreditləşmə təkbəşinə ümumi biznes kreditlərinin 10%-dən çox hissəsini əhatə edir. Bir neçə sorğuda iştirak edən KOS-ların dördüdə birinə görə, iqlim fəaliyyətinə ən yüksək məhdudiyyətlər maliyyəyə ilə bağlıdır.

Maliyyə dünyası bazar ehtiyaclarına və tendensiyalarına uyğun olaraq daim inkişaf edir. Son illərdə bu təkamül təkcə texnologiya tərəfindən dəstəklənən maliyyə həllərinin daha çox ortaya çıxması ilə deyil, həm də maliyyə mexanizmlərini Birləşmiş Millətlər Təşkilatı və Paris tərəfindən irəli sürülən Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri ilə uyğunlaşdırmağa çalışan mühüm irəliləyişlərdə nümayiş etdirilmişdir. Bu təlimatlar artan qlobal dinamika dövlət və özəl qurumlar tərəfindən qəbul edilmişdir. Davamlılığa yönəlmiş bu artan maliyyə resursları dalğası institusional maliyyələşdirmə ekosistemləri tərəfindən tədricən təşviq edilən və Latın Amerikasında artan sayda institutlar tərəfindən təklif olunan “yaşıl” kreditləri əhatə edir. Həqiqətən də, son beş il ərzində maliyyələşdirmədə dayanıqlı yanaşmaların artımı əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. 2021-ci ilin birinci yarısında ekoloji, sosial və idarəetmə istiqrazlarına (davamlılıq və davamlı modellərə keçidlə əlaqəli) investisiyalar əvvəlki ilin eyni

dövrü ilə müqayisədə 59% artaraq 496,1 milyard ABŞ dollarına çatıb. İqlim İnvestisiyaları Təşəbbüsü yaşıl maliyyələşdirməni təşviq edən qlobal təşkilatdır. Bununla belə, bu cür resursun ayrılması üçün yanaşmalarda, məsələn, bərpa olunan enerji istehsalına və iqlim dəyişikliyinə azaldılmasına yönəlmiş böyük layihələrə də diqqət yetirilir. Bu kontekstdə KOS-lar bu cür maliyyə resurslarına çıxışda çətinlik çəkirlər, çünki onların yaşıl layihələrinin miqyası adətən istiqraz bazarının xidmət etdiyindən xeyli kiçikdir. Bu baxımdan, Latın Amerikasında müxtəlif qurumlar bu mühüm məhsuldar segmenti yaşıl maliyyələşdirmə dalğasına daxil etmək üçün xüsusi olaraq hazırlanmış məhsullar təklif etməyə başlamışlar.

Şəkil 1. Yaşıl maliyyənin, ekoloji qaydaların və birbaşa xarici investisiyanın yaşıl innovasiyanın səmərəliliyinə təsiri

Mənbə: <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/6/3206>

Belə ki, yaşıl maliyyənin, ətraf mühitin tənzimlənməsinin, birbaşa xarici investisiyaların, enerji istehlakının və sənaye strukturunun yaşıl innovasiyanın səmərəliliyinə təsiri öyrənilməlidir. Şəkil 1 bu dəyişənlər arasındakı əlaqəni göstərir [2].

Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası tərəfindən irəli sürülən ən son Dayanıqlı Bankçılıq Şəbəkəsinin Qlobal Tərəqqi Hesabatına əsasən, yaşıl maliyyələşdirmənin inkişafı baxımından ən yaxşı performans göstərən Latın Amerikasının ölkələri Braziliya, Kolumbiya və Meksikadır. Braziliyada bankların tərəqqisinin monitorinqi və iqlimlə bağlı risklərə məruz qalmanın hesablanması üçün tətbiq edilən metodologiyalar diqqəti cəlb edir. Kolumbiya davamlı tikinti maliyyələşdirmə bazarında əməliyyatlar həyata keçirməklə innovasiyalar üçün mühüm potensial nümayiş etdirir və bir neçə il əvvəl Meksika İqlim Maliyyəsi Məsləhət Şurası vasitəsilə Yaşıl İnvestisiya Prinsiplərini işə salıb. Bölgədəki bankların KOS segmenti üçün yaşıl maliyyələşdirmə strategiyalarını təşviq etmək üçün göstərdiyi səylərin nümunələri arasında Argentinanın Məhsuldar İnkişaf Nazirliyi tərəfindən dəstəklənən və davamlı təşviq edilməsi üçün təxminən 38 milyon ABŞ dolları ayrılan, bazarla müqayisədə əlverişli şərtlər və dərəcələr təqdim edən Yaşıl KOS Proqramı kimi hallara rast gəlirik. Bu resursların (“Banco

Nación” vasitəsilə yerləşdirilən) ayrılmasını nəzərdə tutan proqramlar arasında ətraf mühitin idarə edilməsi sistemlərinin tətbiqi və karbon izlərinin azaldılması diqqət çəkir. Çili nümunəsi olaraq, İstehsalın İnkişafı Korporasiyası davamlı layihələrin bərpa olunan enerji, enerji səmərəliliyi və dairəvi iqtisadiyyata yönəldilmiş inkişafı və icrası üçün yenidən maliyyələşdirmə proqramı həyata keçirir. Bu proqram çərçivəsində özəl şirkətlərə 20 milyon ABŞ dollarına qədər satışı olan, uzunmüddətli şərtlərlə və hər layihə üzrə investisiyanın 70%-ə qədər maliyyələşdirilməsi ilə yaşıl kredit verilir. Eyni zamanda “Agrobanko” texniki yardım da daxil olmaqla Peruda kiçik kənd təsərrüfatı istehsalçılarına kreditlərin verilməsini təşviq etmək və asanlaşdırmaq istəyir. Bu yaşıl kredit öz proseslərində yaşıl və ya davamlı təcrübələri nəzərə alan bitkilər, heyvandarlıq, meşə təsərrüfatı və akvakultura sistemlərinin maliyyələşdirilməsinə yönəlib.

Şəkil 2. Yaşıl maliyyəni artırmaq üçün fəaliyyət planı

Mənbə: <https://sseinitiative.org/green-finance/>

Qlobal məqsədlərə çatmaq üçün yaşıl və davamlı maliyyə bazarlarına keçidi tələb edəcək. Paris sazişində müəyyən edilmiş yaşıl və qarışıq maliyyənin yeni formalarını yaratmaq üçün həm xüsusi olaraq yaşıl məhsulların təşviqinə, həm də əsas maliyyə bazarlarının daha geniş şəkildə “yaşıllaşdırılmasına” ehtiyac var. Bu təlimat fond birləşməsinə fəaliyyət planı təqdim etməklə yaşıl maliyyə ilə bağlı işlərinə başlamağa və ya daha da təkmilləşdirməyə kömək etməyə çalışır [3].

Avropa Yaşıl Sövdələşməsi iqlim dəyişikliyi ilə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün on il müddətində 1 trilyon avro ayırmağı hədəfləyir [4]. 2021-ci ilin sentyabr ayında “Grampian Growers” əkinçilik kooperativi COP26-nın əsas tərəfdaşı “Royal Bank of Scotland”-dan 750 000 funt sterlinq maliyyələşdirmə paketi sayəsində [5] yeni yaşıl, aşağı karbonlu qərargahı aşkar etdi.

Əhəmiyyətli yaşıl maliyyə təşəbbüsləri də özəl sektordan yaranıb və böyük hissəsi KOS seqmentinə yönəlib. Ekvadorda 2019-2021-ci illər arasında altı bank (“Banco Pichincha”, “Banco Guayaquil”, “ProCredit”, “Banco Internacional”, “Produbanco” və “Banco Bolivariano”) dayanıqlı kənd təsərrüfatına ayırmaq üçün bir neçə beynəlxalq və çoxtərəfli mənbələrdən nəqliyyat biznes layihələri, həmçinin enerji səmərəliliyi və tullantıların idarə edilməsi sahələri üçün cəmi 720 milyon ABŞ dolları cəlb edə bilmişdi. Bundan əlavə Uruqvay bazarında 10 il müddətinə 15 milyon ABŞ dollarına qədər məbləğdə ilk davamlı istiqrazlar buraxmışdı. Bu istiqrazlar enerji səmərəliliyi, təmiz nəqliyyat, dayanıqlı kənd təsərrüfatı və tikinti layihələrinin maliyyələşdirilməsinə, həmçinin mikro, kiçik və orta müəssisələr seqmentinin təşviqinə yönəldilmiş və buna yüksək tələbat olmuşdur. Latin Amerikasının CAF İnkişaf Bankı ikinci dərəcəli bank kimi KOS-lar üçün yaşıl maliyyələşdirmənin inkişafına kömək edir. Bu baxımdan, yerli banklarla kredit xətlərinə davamlı çıxış, gender bərabərliyi və regionun biznes matrislərində resursların yerləşdirilməsi üçün prioritet istiqamətlər kimi KOS-lara diqqət yetirilir [7]. Kiçik və orta sahibkarların maliyyələşdirilməsinin gücləndirilməsinə və bu şirkətlər üçün resursların cəlb edilməsi imkanlarının artmasına baxmayaraq, bir çox regionlar hələ də maliyyə institutlarına, onların ehtiyaclarına vaxtında cavab verməyə imkan verən metodologiyaların qəbulu kimi təcrübələrin genişləndirilməsi problemi ilə üzləşirlər [8]. Bütün bunlar bu cür maliyyələşdirmənin təsirini qiymətləndirərkən və davamlı biznes modelləri ilə əlaqəli biznes mədəniyyətini gücləndirərkən, bu növ maliyyələşdirməyə artan tələbat əldə oluna bilər, bütün bunlar planetin davamlılığının xeyrinədir.

Nəticə

Ətraf mühitin davamlılığının və yaşıl iqtisadiyyatın təmin olunması artıq sadəcə bir istək deyildir. Qlobal problemlərin olduğu bir dövrdə kiçik və orta müəssisələr üçün yaşıl maliyyələşdirmə siyasətləri ümid işığı kimi ortaya çıxmışdır. Bu siyasətlər KOS sektorunda davamlılığın təşviqində maliyyə stimullarının, tənzimləyici dəstəyin və əməkdaşlıq təşəbbüslərinin transformativ gücünü nümayiş etdirdi. Yaşıl maliyyələşdirmənin bu tədqiqini yekunlaşdırarkən bəzi əsas nüanslar diqqəti çəkir.

Davamlılıq vasitəsilə İqtisadi Dayanıqlıq - Yaşıl maliyyələşdirmə siyasətləri KOS-lara təkcə ekoloji şüura doğru bir yol deyil, həm də iqtisadi dayanıqlılığa apararın yol təklif edir. Davamlılığı qəbul etmiş müəssisələr bazarın pozulması, dəyişən istehlakçı seçimləri və tənzimləyici dəyişikliklərlə üzləşmək üçün özlərini daha yaxşı təchiz edirlər. Enerjiyə qənaət edən texnologiyalara sərmayə qoymaq, tullantıları azaltmaq və bərpa olunan enerji mənbələrini mənimsəməklə, KOS-lar təkcə öz ekoloji izlərini azaltmaqla yanaşı, həm də uzunmüddətli həyat qabiliyyətini gücləndirirlər [9].

Hökumət və Özəl Əməkdaşlıq - Hökumət orqanları və özəl sektor qurumları arasında sinerji yaşıl maliyyələşdirmə siyasətlərinin uğurunda mühüm rol oynayır. Dövlət-özəl tərəfdaşlığı KOS-ların ekspert rəhbərliyinə, maliyyə dəstəyinə və texnologiya irəliləyişlərinə çıxış əldə edə biləcəyi bilik mübadiləsi ekosistemi yaradır. Bu əməkdaşlıq ruhu yaşıl maliyyələşdirmə təşəbbüslərinin təsirini artıraraq, dövlət və özəl sektorların davamlı inkişafı təmin etmək üçün əl-ələ verərək işləyə biləcəyini vurğulayır.

İstehlakçı və investor rəğbəti - getdikcə ekoloji cəhətdən şüurlu bir dünyada yaşıl təcrübələri mənimsəyən KOS-lar istehlakçı və investorların rəğbətindən bəhrələnilirlər. Ekoloji cəhətdən təmiz məhsul və xidmətlərə yüksək tələbat var və davamlılığa sadıqlığını nümayiş etdirə bilən müəssisələr nəinki daha çox müştəri cəlb edir, həm də təsirli investorların diqqətini cəlb edir.

Çətinliklər və imkanlar - davamlılığa aparan yol çətinliklərsiz deyil. KOS-lar tez-tez maliyyə məhdudiyyətləri, məlumat çatışmazlığı və uyğunluq yükləri kimi maneələrlə üzləşirlər. Bununla belə, bu çağırışlar həm də innovativ həllər və tərəfdaşlıq üçün imkanlar təqdim edir. Müəssisələr yaşıl maliyyələşdirmənin mürəkkəbliklərində naviqasiya etməyi öyrəndikcə, ətraf mühit və maliyyə göstəricilərini artırmaq üçün yeni yollar aşkar edirlər.

“Davamlı Gələcək üçün Gücləndirmə - Yaşıl maliyyələşdirmə” siyasətləri təkcə qaydalara riayət etməkdən ibarət deyildir. Onlar KOS-ların dayanıqlı gələcəyin qurulmasında fəal iştirakçı kimi səlahiyyətləndirilməsi haqqına malikdir. Bu siyasətlər kiçik biznesi ətraf mühitə təsirlərini öz üzərinə götürməyə, karbon izlərini azaltmağa və daha təmiz, daha yaşıl planetə töhfə verməyə təşviq edir. Onlar KOS-lara dəyişikliklərin təkcə benefisiarları deyil, həm də dəyişikliklərin sürücüsü olmağa imkan verir [10,11].

İstehlakçının nöqteyi-nəzərini dəqiq nəzərə alan bir iş təklifi olmadan, həllər və məhsullar ölçülə bilməz. Şirkətlər bunu bazar araşdırması və dizayn mərhələsinin bir hissəsi kimi həll etməlidirlər. Siyasətlər daha məsuliyyətli istehlakçılığı və istehsalı təşviq etmək üçün yığımlar və dəstək vasitəsilə bunu həll etməlidir [12].

Nəticə olaraq, KOS-ların yaşıl maliyyələşdirmə siyasətləri ilə idarə olunan davamlılığa doğru səyahəti ətraf mühitin mühafizəsinə ehtiyacı olan dünya üçün ümid ışığıdır. Bu siyasətlər təkamül etməyə və genişlənməyə davam etdikcə, onlar kiçik biznesləri təkcə ayaqda qalmaq üçün deyil, həm də davamlılığın sadəcə seçim deyil, həm də zərurət olduğu dəyişən dünyada inkişaf etdirmək üçün gücləndirmək potensialına malikdir. Gələcək yaşıl inkişafa sərmayə qoyanlara məxsusdur və KOS-lar üçün yaşıl maliyyə bu gələcəyin xəritəsidir [13].

Ədəbiyyat

1. <https://www.oecd.org/cfe/smes/Financing%20SMEs%20for%20Sustainability%20Drivers%20Constraints%20and%20Policies%20-%20Policy%20Brief.pdf>
2. <https://www.oecd.org/cfe/smes/financing-smes-sustainability.htm>
3. <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/6/3206>
4. <https://sseinitiative.org/green-finance/>
5. <https://accountancyeurope.eu/stories/insight-from-sme-accountants-how-to-improve-smes-access-to-green-finance/>
6. https://www.ukfinance.org.uk/system/files/2022-04/How-SMEs-can-Finance-their-Climate-Action_TandR.pdf
7. <https://www.caf.com/en/knowledge/views/2022/03/smes-and-green-financing/>
8. Anderson, J. (2021). "SME Sustainability and the Role of Green Financing Policies." *Sustainability Journal*.
9. Greenberg, S., & Patel, M. (2020). "Public-Private Partnerships in Sustainable Finance for SMEs: A Case Study of the Clean Energy Fund." *Journal of Sustainable Development*.
10. Smith, P., & Johnson, E. (2018). "SMEs and Sustainable Practices: An Analysis of the Impact of Government Grants." *Environmental Policy Review*, 42(1).
11. United Nations. (2019). "Sustainable Development Goals and Small Business: A Guide to Green Financing Initiatives." UN Publications.
12. Turner, A., & Davis, S. (2017). "The Economic Impacts of Green Financing Policies for SMEs: A Comparative Study." *Journal of Environmental Economics*.
13. World Bank. (2020). "Financing a Greener Future: The Role of Green Finance in SME Development." World Bank Publications.